

11. Смелзер Н. Социология. М.: Феникс, 1994.- 688 с.;
12. Смирнова Н. С. Информационные технологии как фактор общественных изменений // Социальные явления. 2012. № 1(1). С.138-143;
13. Сучасна культурологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / К. В. Кислюк, В. А. Суковата, З. І. Алфьорова, О. В. Титар, Г. П. Ковальова / за заг. ред. К. В. Кислюка. — К. : Кондор-Видавництво, 2016. — 342 с.;
14. Тощенко, Жан Терентьевич. Тезаурус социологии: темат. слов.-справ. / под ред. Ж.Т. Тощенко. — М.: ЮНИТИ-ДАНА. - 487 с.. 2009;
15. Шаповалов В.Ю. Роль социальных трансформаций в процессе развития общества // Теория и практика общественного развития. 2010. № 4. С. 9-12;
16. Штомпка П. Социология социальных изменений. М., 1996. Лапин Н.И. Проблемы социокультурной трансформации // Вопросы философии. 2000. № 6;
17. [Электронный ресурс] – Режим доступа:<http://www.grandars.ru/college/sociologiya/ponyatie-socialnyh-izmeneniy.html>.
18. [Электронный ресурс] – Режим доступа:<https://students-library.com/ua/library/read/25521-istocniki-i-factory-socialnyh-izmenenij>.

Цибра Микола Федорович – доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

УДК 101+13+16+17

МЕТАНОЙЯ В ЖИТТІ ЛЮДИНИ: ДЕФІНІЦІЇ, КОНСЕКВЕНТНІ ОСОБЛИВОСТІ

В статті розглядаються дефініції філософського поняття «метанойя», як категорії та загальнолюдської цінності. Людина у цьому стані піддається таємному перетворенню свідомості, яка не завжди підконтрольна волі. Метанойя маніфестує суб'єктивне царство пізнання та світовідчуття. Зміна стану на рівні підсвідомості і розуму тут торкається індивідуального, глибинного, що співвідноситься з поняттям піднесення, як прогресу. Метанойя це цілеспрямована дія, правдомовний вчинок, що має намір на збільшення позитивної ситуації у суспільстві.

Ключові слова: метанойя, особистість, свідомість, прогрес, цінність.

МЕТАНОЙЯ В ЖИЗНИ ЧЕЛОВЕКА: ДЕФИНИЦИИ, КОНСЕКВЕНТНЫЕ ОСОБЕННОСТИ

В статье рассматривается философское понятие «метанойя», как категория и общечеловеческая ценность. Человек только в ней поддается определённому качественному превращению сознания, которое не всегда вчистую подконтрольно воле. Метанойя проявляет субъективную сторону познания и мировосприятия, перемена состояния разума здесь касается глубоко индивидуального, что соотносится с внутренним совершенствованием. Метанойя – это целенаправленное действие, искренний поступок, который имеет позитивные намерения.

Ключевые слова: метанойя, личность, сознание, прогресс, ценность

METANOYA IN LIFE OF MA: DEFINATION, CONSEKVENT FEATURES

The philosophical concept of metanoya is examined in the article.

It is underlined that metanoya comes forward as totalhuman value. A man only in her yields to the devoted transformation of consciousness and that not control to will. Metanoya shows the subjective side of cognition and perception of the world - the change of reason at metanoya touches individual reason that is correlated from progress. Metanoya is this purposeful action, sincere act that means on the increase of the positive state in society.

Key words: *metanoya, personality, consciousness, progress, value*

Є сенс передусім пояснити семантику слова, що окреслює поняття, обране темою статті. Спочатку зробимо необхідний крок в межах російськомовного філософського словника, що подає таке визначення: “*Метанойя — от греч. Metanoja — раскаяние; изменение в понимании собственного Я, жизненной цели; выработка нового взгляда на мир, на объективное, ведущее к отдаванию себя*” [2, с. 264].

Метанойя переважно асоціюється терміном каяття, як зміни розуму. Це слово грецького походження, літеральний переклад означає «зміна розуму». Розум, у данному випадку, слід розуміти специфічно, не лише в межах теології, оскільки у православній традиції існує множина уявлень про особливості людського розуму. Наприклад, окремо говорять про духовний інтелект, окремо розглядається розсуд, як глузд, і т. інш. Можна повідати про дух і в інших його аспектах, але важливо розуміти, що зміна розуму (як думки, переконання) відповідає не лише за етичний аспект, а й за екзистенційний, за потяг до зміни власного життя.

В метанойї міститься своєрідний принцип таємного, прихованого перетворення свідомості на рівні підсвідомості. Ця подія захоплює свідомість раптово, як інсайт.

У такому стані немає ніяких особливих онтологічних ознак, але саме по собі воно призводить до зміни картини світу. Помилково було б міркувати, що метанойя завжди пов’язана з прогресом, розвитком розуму чи свідомості у позитивному напрямку. Цей вектор залишається остаточно невизначеним, його слід ще дослідити. Справа у тому, що метанойя проявляє суб’єктивну сторону пізнання та світовідчуття – переміна розуму в метанойї торкається індивідуального а не тотального, що співвідноситься з поняттям прогресу. В історії відомі приклади проявів і тотальних суспільних змін: після франківська Іспанія, пострадянське минуле.

Поняття гріха, спокути, метанойї, покаєння, розкаяння і каяття давно використовуються не лише у релігійному письменництві. Не оминають його філософи, соціологи, психологи. Кожен зауважує, що каяття це добровільне визнання скоєної провини або помилки, це здається однозначним і абсолютно зрозумілим, а далі суть того, що відбувається, на жаль, не анатомується. Спостерігається досить хибний, зверхній погляд на проблему. Взагалі, гріховність у християнській традиції, визначається наче відсутність, інобуття добра, як вільне волевиявлення у виборі зла, котре помилково може сприйматись за душевність, зичливість. У Посланні Святого апостола Павла до Єфесян [1. Павл.3:6] є чудове пророцтво: “ми врятуємося, як сотілесники Слова”.

Завжди виникає нагальна необхідність обмінятись Словом, думками, з приводу вічної надії людини жити і реформувати себе в гуманному суспільстві. Індивід приваблює лише те оточення, де ще не остаточно втрачено можливість виховувати власну волю в єдино досконалому та зручному у всіх відошеннях напрямку подвійно корисної «економіки: і собі, і людям» і, бажано, щоб це відбувалось не у вигляді забави, або загравання з власним народом фарисейською (лицемірною) квестією: мовляв, хто не бажає собі добра?

Проблематично не погодитись з поширеною сентенцією, що ми живемо у світі, де одна нерозумна людина створює багато собі подібних, тоді коли одному мудрому — вдається виховати рівних, або кращих за себе — одиниці. У цьому місці роздумів, корисно пригадати ще один вислів: “Краще коритись розумному, ніж керувати дурнем”. Слід репрезентувати це гасло молоді, в ньому безумовна істина і застава позитивного майбутнього. Однак, мета даного дослідження навантажена іншим знаком — допомогти відбутись особистості в особі,

сприяти у реалізації самості на найвищому рівні самоствердження, для високодуховних суспільних подій. Очевидно, що високоморальні народні прояви — завжди були каркасом цивілізації. Почуття провини, справедливості найбільш складні з соціально-етичних категорій, бо торкаються широкого ареалу людських відносин.

Зміст категорії «метанойя» безпосередньо і опосередковано віддзеркалює економічні, політичні, правові, культурологічні умови життя суспільства і тенденції його морального вдосконалення. Упевненість у досконалості, прозорості того або іншого правового, етичного, політичного, економічного гасла, ідеї, або вимоги, як і в якості конкретної особистості, — пробуджує до праці людський дух, допомагає переносити незгоди з меншими ресурсними збитками. Значення метанойї, на тлі сучасності, набуває особливого прояву, моральна недосконалість суспільних відносин на новітньому «олігархічному» етапі, вимагає ультрасучасного вимогливого аналізу. Категорія «метанойя» покликана бути дійовим засобом, що допомагає єднанню людей, їх толерантній вираженості на шляхах до демократичних перетворень, торованих багатьма високорозвиненими, цивілізованими країнами, вистражданих їх народами, до переліку яких ми бажаємо приєднати і свій народ.

Сучасні політологи, соціологи, філософи розглядають каяття, як релігійну праведність, з суб'єктивістських або релятивістських позицій. На підставі суперечностей у тлумаченні суті дефініцій поняття, багатоманітності його інтерпретацій, формується висновок, що поняття метанойї може бути додано різними, рівноцінно істинними вимогами до особистості. Відвертий релятивізм нерідко сполучається з розумінням каяття, як суб'єктивного темпераменту, що надається людині разом зі свідомістю і характером у пошуках джерела моральності, як у кантівській «іманентній трансцендентності». Це певні наукові вербальні конструкції, але не існує абстрактної людини, незалежної від наявних суспільних відносин і безпосереднього оточення.

Не можна розглядати проблему метанойї і рефреном, у загальному зв'язку з вивченням паралельних питань. Деякі площини покаяння, метанойї, як етико-філософського аспекту категорії, залишаються у цілому не дослідженими. Заперечення проти етичної площини питання метанойї безпідставні. Рівно як неможливо спростувати і соціально-філософське навантаження проблеми. Головними є необхідність зберігати суспільний ресурс, зосереджувати здоровий глузд на гідну відповідь викликам часу. Гносеологічний потенціал зберігається, як конструктивний фундамент цивілізації. Народна мудрість має тенденцію до самозбереження, у більшості випадків — через каяття, через порозуміння і подолання власних недоліків і проблем. Суспільству, як і людині, необхідні активне, результативне життя, для якого слід себе готувати і виховувати. Людство повинно вести себе, як прагматик і оптиміст. Мобілізувати громаду до метанойї і плідної праці на користь суспільству, складне, але необхідне завдання, бо це тест на виживання. Певні аспекти метанойї як філософсько-етичної категорії, залишаються науковцями нез'ясованими. Це завдання нагальне і має наступні складові:

Перше — необхідно вирішити теоретичне питання місцезнаходження категорії метанойї в етиці, філософії, й ширше — у соціально-філософській площині впливу;

друге — слід з'ясувати запитає ареалів впливу метанойї, визначитись з загальнолюдським і особистісним значенням категорії, співвідношенням об'єктивного і суб'єктивного, морального і правового, з місцем «дороги до храму»;

третє — варто дослідити питання *форм* відображення загального змісту метанойї, як морального феномену; *діапазон* і основні *рис* метанойї, як категорії етики і філософії, їх взаємозв'язок з іншими філософськими категоріями;

четверте — належить розглянути напрямки подальшого опрацювання колізій та етапів впливу метанойї на сучасні суспільні інститути і конкретні обставини людського існування;

п'яте — безсумнівна додаткова розробка проблеми специфіки суто філософського аспекту категорії «метанойя» відповідно рівней самоствердження особистості;

шосте — необхідно розробити *методологію* аналізу категорії метаноїя, з'ясувати шляхи її ініціативного виховного впливу на ідеали високої моралі, гідності, толерантності і гуманізму.

Цінність особистості, це її змістовна, сутнісна аксіологічна вага. Людина здавна є предметом досліджень вчених різних наукових спеціальностей. Опікуються ґрунтовними філософськими висновками і українські науковці всіх суміжних дисциплін. Аналізу вимагає оновлене і збуджене помаранчевими і постпомаранчевими подіями українське суспільство, добробут якого цілком залежить від кількості достойних, позитивних особистостей на суспільну масу.

Німецький драматург Християн Дітріх Граббе у свій час промовляв, те, що перемагає зло є те, що править світом і одночасно руйнує його. Доводиться постійно шукати противагу, щоб зло не сподівалось правити світом одноосібно. Передусім, слід запобігати стрімкому, очевидному скороченню самого терміну існування нашої цивілізації. Відверто, життя у злі брудне і непривабливе, реальність доводиться оздоблювати, відвойовувати у обставин різного роду важких, негативних, проте життя одне, воно дивовижне вже самою данністю, це подарунок, від якого не варто відмовлятися, але попрацювати для цього доведеться.

Здавна так повелось, що істина, справедливість асоціюються з ревізуванням і покаранням. Вчиняй справедливо, поступай людяно — і «верховна сила» твоє життя не понівечить. Ми запевняємо себе не вагаючись, що думка про кару Всевишнього, у певному сенсі, тримає суспільство в шорах. Однак, чим пояснювати війни в ім'я Бога? Як виправдовувати вбивство безгрішних немовлят? За що вони розраховуються? Чи то правда, що кожен з нас зобов'язаний понести покарання не лише за себе, але і за ближнього? Бентежить і не погоджується з цим аналізуючий, логічний розум, але з дитинства пам'ятаю прислів'я «на бога сподівайся, а сам не плошай!» Адже всі вчинки перехідні, через істинне каяття повинні підлягати забуттю. Чому страждає не той, хто винен безпосередньо, а сім'я чи громада?

Однак, зрозуміло, що питання складніше, ніж спроможний зрозуміти. На побутовому рівні комусь (і сам собі) відповідаєш, що все у світі пронизане ієрархічними відносинами. Всі і все комусь, або чомусь підпорядковуються, а Бог (чи Абсолют) не у кожній душі селиться. Не бажає він жити скрізь, імовірно, гребує деякими особами, та це, звісно, жарт! А можливо наш Спостерігач не встигає відслідковувати кожного? Можливо не планувалося несамоовитої кількості неспроможних дати собі раду людей!? Та це думки швидше саркастичні, ніж тямущі. Душею людини опікується і держава, і церква, і громада, і сім'я, але найбільші повноваження все ж таки залишаються у господаря душі.

З корисливістю, самолюбством складність людської природи навела на думку богословів зробити висновок, що з зарозумілістю, чванливістю, пихатістю, марнославством, гординею, задрощами, плотською пристрастю, воювати складно тому, що вони як природна данність. Тут сутність у мірі зловживання цими рисами. Знівечене єство, девіантна особистість, засуджується і не сприймається громадою. Психофізична недуга вимагає лікування тіла і духа, очищення думок та вгамування пристрастей. Головний шлях до здужання і просвітлення — це самоаналіз, покаяння, спокута, розкаяння, каяття і т. п. Спокутування не як самоприниження або самозречення, а як визнання розумом власної недосконалості, провини, переборення своїх недоліків. Це повинен бути творчий акт духовної праці після усвідомлення скоєного перед людяністю.

Спокута це предстоєння перед людьми у повному усвідомленні вчиненого, це готовність піти довгим, сутужним шляхом самовдосконалення, самоперетворення. Релігійні люди сподіваються на чудо євхаристії, т. т. на участь Бога в їх пошуках. Агностики сподіваються на власний розум у збагненні довершеності. Існує думка, що власними силами свою досконалість (богопричетність) людина умотивувати не здатна, тому повинна звертатись до бога. Скоєний гріх спокутувати можна лише за допомогою істинної любові, як здатності розуміти і співчувати ближньому. Євангеліє від Іоанна глаголить: «Пробуйте в мені і я в вас.

Яко ж вітка не може овочу родити від себе, коли не перебуватиме на виноградніні, так ані ви, коли в мені не будете пробувати” [1. Іоан.15: 4].

Атеїсти і агностики мають свої логістичні маршрути до добродчинності. Істинно люблячі належать не собі, а тим, кого люблять, в істинному почутті любові не існує прагнення до пригноблення, рабства, володарювання. Благотворне відбувається з добродчинною наснагою, тут теорії непотрібні. Гріховностям, їх подоланню покликана допомогти категорія метанойї. Клерикальний і секулярний світи принципово відрізняються за модусами буття людей. Вважається, що існує унікальне, особисте духовне буття іпостасі, що перебуває у часі. Далі розкривається індивідуальне буття тіла, обмежене віком і простором. Християнські постулати наполягають на тому, що особистість існує і утверджується у бутті завдяки добродчинності і любові. Все те, що віддано в любові і через любов, допомагає добродбуту. Тут важко щось заперечувати, це очевидність.

Теологи наполягають, що божественна любов — неперевершена і досконала, а людська — грішна, тілесна. Це не бездоганний посил, тому що обмежений, а любов поняття складне і досі досконала не вивчене, не дивлячись на гори трактатів фахівців від різних наук. Почуття повніше розкриваються через спілкування. Коли особистість випромінює любов (відношення) безкорисливу і жертвовну, відкрита у спілкуванні, вона більш переконлива і приваблива. Як це не парадоксально, щирість раціональніша за якістю впливу на оточуючих.

Індивідуальність за атрибутом вимагає певної автономності, ізолюваності, замкненності у самій собі (інтровертності). і лише у процесі соціалізації, самостверджуючи себе, індивідуальність відбувається на певному суспільно-позитивному рівні. На противагу тому — *самозаперечення* веде до асоціальної поведінки (епатаж, злочин, девіантні викривлення, т.п.). Індивід раціонально зрозумілий, коли *самостверджується* через інтереси, котрі стосуються людських потреб і піддаються оцінюванню, обрахуванню, осягненню та розпізнаванню. *Самоствердження це акт виключно позитивний, воно додає, будує, а не руйнує і реквізує, як самозаперечення.* Не приставайте до опонентів, вони за межами логіки і семантичного навантаження слів «утвердження і заперечення».

Особливості сучасності можуть тлумачитись, через складний симбіоз взаємовідносин людей, які належать церквам і секулярному ареалу, що перебуває поза ними, проте, моральність у суспільному житті вимагається від всіх його членів, для їх же блага. Кожна особистість, кожне «Я», навіть найнедосконаліше, є найскладнішим світом, безладом, розгардіяшем, нерідко несумісних конфігурацій, конструктів і станів. Це завжди ще і примхи генетики, суспільного стану, особистих обставин і можливостей. Проте, кожен індивід дивиться на цей гармидер, як на єдність, і розуміє власну свободу, як данність, як сталену, монолітну форму в яку втілене його особисте «Я». Це помилкові думки і уяви, що переслідують навіть дуже освітчених особ. Ця похибка швидше є природньою необхідністю, вимогою, на кшталт потреб у їжі, диханні та співчутті. Ще давні мислителі, філософи, зрозуміли причинність аберації, річ у тому, що тіло у людини данність, воно особливе, але конкретне, цілісне, а душа, як квінтесенція Духа, ні. Ніхто не знає меж і можливостей Душі, всі потуги надати їй характеристик, тлумачити її горизонти безсилі, бо вона споріднена Космосу.

За консеквентними, методичними роздумами, в людському середовищі взагалі діє вічний і справедливий закон — отримати щось можна лише за умови особистого і безпосереднього діяння, напруги, зусилля розуму, душі й тіла. Це стосується кожного життя, кому б воно не належало, якщо мова йде про щось цінніше чи матеріальне. Вчиняти неморально — гріх, але і спокутування гріхів не повинно поставати надмірним тягарем. Людина не повинна впадати у зневіру, або втрачати надію на можливість прощення і повноцінного життя. Спокута (метанойя) можлива тільки за умови з'ясування, заради чого індивідуум щиро і чесно сам жадає і веде постійний пошук добродтворчої протидії негативним обставинам власного життя.

Бажання – це матеріальна субстанція. Існують вже комп'ютери, що здатні зчитувати людські думки. Телепатичні дослідження теж не спростовують цієї можливості. Очевидно, що думка (бажання) подібна магніту, що притягує до себе необхідні складові. Поєднуючись з духовними аргументами, дезидерат (від лат. — жадане) повертається до джерела свого походження, зміцнюючи його силу та можливості. Тут безпосередня, результативна взаємозалежність, котра постійно надходить до нас з безодні великого цілого, з матеріального і духовного Всесвіту, що «дозволив собі» існування Розуму.

Досвід власного життя дає можливість увірувати, що думка матеріальна, вона, за певних допоміжних умов, набирає пружної сили, розриває власні межі і впливає на середовище, на ціль, яку особистість окреслює спочатку власною уявою, а потім позиціонує, концентрує свої дії відповідно до завдання. Покладатись краще на себе, в облаштуванні особистого балансу з незгодами. З власною персоною, т.т. зі своїм внутрішнім сітом, краще жити у злагоді, і не займатись дискомфортом паскудством. Бажаєш змінити стан – змінюй думки. Сум, нудьга це бездіяльність, що призводить до хвороб. Слід пам'ятати про те, що медитація, як і кожна думка, що народжується в голові, це інформаційний посил у простір. Він має здатність притягувати до себе подібне у річищі необхідного, потрібного, бо саме на це спрямований. Побажання набуває вагомості, сили, необхідної для того, щоб здійснити мету, яку переслідує мозок. Легковажні думки та ідеї, за умови цілеспрямованої психічної напруги і поведінки, набувають відповідного негативного предметного впливу на власне життя.

Метаною не слід ототожнювати з історичними феноменами масових, навіть високодуховних, дій, зі станом афективних настроїв гурту, що більше скидається на стан екзальтації, або пропагандистського політичного акту. Класифікація аналогічних суспільних явищ є предметом розгляду соціологів, психологів, релігієзнавців, фахівців гуманітарних наук. Метаною співвідноситься з ареалом вільних і свідомих дій особистості. Ці відносини вибудовують нове уявлення аксіологічного існування і духовності особистості, яка спрямована у бік самоствердження індивіда на вищому рівні, коли «самість» відкрита для альтруїзму і філантропії. Метаною можна оздобити етикеткою з написом: засіб, інструмент духовного очищення.

Мета метаної, точніше, співвідносини мети і засобів, складаються з того, що її модус — є шляхом до мети, котра потім живе власним прагматичним життям. У випадку, коли метаною виступає в атрибуті засобу, вона не лише підтримує мету, вона постійно присутня в її череві. Метаною є важелем у тому випадку, коли є бажання досягти панування або домінування власних позитивних якостей. Властивості, які піднімають особистість над побутом, всупереч звичного негативу людського існування, якісні у всіх іпостасях. Мета, котра підтримується метаною, не може існувати автономно, як і навпаки, метаною, як засіб, втрачає сенс безвідносно до мети, з якою має спільну пуповину.

Метаною слід індивідуалізувати від конфігурацій суспільного примусу і від природної властивості на зразок сорому. Суспільний примус відбувається з безпосереднього потурання тими, хто самі підлегли такому примусу. Найбільш типовими є патерналістський і правовий примуси. Батько, що апелює до моральності сина, має думку, що останній вже дорослий і тому має право на все — виправдовує його дії. Правосуддя керується тим, що кожен громадянин є співзасновником законів, і, тим самим, дає згоду на апеляцію до моралі. Означені форми примусу сприймаються як легітимні, справедливі.

Метаною — не ординарний вітальний акт, або завдання індивіда, це цілеспрямована дія, щирий вчинок, що має намір широкого впливу на збільшення справедливого, позитивного становища у суспільстві. Метаною задає поштовху до змістовних зв'язків у суспільстві, її прагнення апелюють до свідомості, справедливості, совісті, до тих необхідностей, що засівають поле аргументованої публічної дії і поведінки.

Поняття моралі, як відомо, теж є полісемічним. Воно залишається предметом широких суспільних дискусій. Нам достатньо підкреслити, що за умови всіх розбіжностей і концептуальних різниць в інтригах сучасного стану моралі, суспільні і наукові суперечки не

можуть уникати її загальногуманістичного переконання. Головними ознаками такого розуміння є дві ідеї: перша про самоцінність і самодостатність людської особистості; і друга про універсалізм взаємовідносин, обумовлений золотим правилом моралі: *не роби іншому того, чого не бажаєш собі*.

В усі віки і у всіх народів цей постулат віддзеркалював практичний досвід, декларував почуття невідповідності, шкідливості зла; виховував усвідомлення, що кожного неодмінно наздожене кара за лихо, яке скоїв по відношенню до іншого. За світоглядом, до якого схиляються науковці в останні роки, інформація пронизує весь простір, як вода, що виявилось, теж має пам'ять, і, за відкриттям фізиків, як хвиля, без якої у Всесвіті нічого «не святиться». Ніщо не зникає, не втрачається остаточно — тому покарання (оцінка), як платіж в універсамі. За логічним і досвідним аналізом, це не такий вже і жарт.

Отже, метаноія є стрижнем, вона сприяє морально-позитивному спрямуванню вчинків індивіда, наповнює життя гідним змістом. Можливо і тема метаноїї, як сила покаяння, її чудодійний вплив — працює в цій площині. Слід розглянути ще одне питання: навіщо людині каятись, навіщо засмучуватись від скоєного, адже воно вже відбулось, а змінити щось в дотеперішньому неможливо! Однак, є сенс наполягати, що категорія метаноїї, її осмислення і обґрунтування, виникли на вимогу суспільства виключно заради його майбутнього.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Св'яте письмо Старого і нового завіту. Мовою Русько-Українською. Відень, Видання Британського і Заграничного Біблійного товариства.- 1903
1. Ермаков С. А. Святоотеческая мысль о впадении во грех и борьба с ним. // Человек. №1., М., Наука. 2004. С.86.
2. Философский энциклопедический словарь.-М.: ИНФА-М,1997.-576 с.
3. Толстой Л.Н. Три притчи//Л.Н. Толстой. Собр. Соч. в 22 т. М.: Художественная литература,1962.Т.12. С.283-296.
4. Цыбра Н. Ф. Самоутверждение личности. Социально-философский анализ. Киев: Одесса: Выща шк. 1989. 192 с.
5. Цыбра М. Ф. Метаноія: Філософсько-етичний аспект: Монографія— Одеса: Астропринт, 2006,-240 с.

Рубский Вячеслав Николаевич — кандидат богословских наук, старший преподаватель кафедры практической психологии Одесского национального морского университета

УДК 140.8

ПРОБЛЕМИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ІСТИННОСТІ СВІТОГЛЯДУ

У статті використані різні методи визначення істинності світоглядних положень або всього конструкту в цілому. Досліджено можливість верифікації внутрішньої істинності світогляду. В роботі проведений епістемологічний аналіз психологічних аспектів боротьби за істинність свого світогляду як психічної потреби. Обґрунтовано, що доводи світоглядних положень дієві і дійсні тільки в рамках своєї парадигми, неістинним їх робить несвідоме переміщення аналізованих суджень в інший дискурс.

Ключові слова: *світогляд, істина, психологія, аргументація, парадигма, доказ, епістемологія, суб'єктивність.*

ПРОБЛЕМЫ ИДЕНТИФИКАЦИИ ИСТИННОСТИ МИРОВОЗЗРЕНИЯ